

FÜGGETLEN UJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre . . . . . 6 korona
Félévre . . . . . 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

BUDAY BARNÁ

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Báró Kemény Kálmán, a főrendiház alelnöke.

A főrendiházi alelnöki állások betöltésénél báró *Kemény Kálmán*, erdélyi birtokosra esett a kormány választása. A nemes báró osztatlan rokonszenvenek örvend az irányadó politikai körökben pártkülönbség nélkül, épp ezért főrendiházi elnökké történt kinevezése őszinte örömet keltett főképpen az erdélyi részekben, hol természetesen közelebb-ről ismerik hazafias szerepléséről és szabadelvű gondolkozásmódjáról.

Báró Kemény Kálmán régi erdélyi főúri családból származott, a tapintatot és lettre való önfeláldozó készséget oly elődöktől örökölte, mint a szentimrei hős Kemény Simon és Kemény János, Erdély egyik hős fejedelme. Az új főrendiházi alelnök előbb a megyei közéletben szerepelt, majd a szászrégeni kerület választotta meg országgyűlési képviselőjévé. 1885-ben Alsó-Fehér-megye főispánja lett, később Maros-Torda vármegye és Marosvásárhely főispánjává nevezték ki s e kettős minőségében az ő tapintatosságával helyreállította a rendet a megyében. Közgazdasági téren jelentékeny szolgálatokat tett az erdélyi megyékért; az ott már is fönn-

álló két cukorgyár neki köszönheti keletkezését és fölvirágozását. Ő Felsége a király 1892-ben politikai és közgazdasági téren kifejtett tevékenységeért valóságos belső titkos tanácsosává

nevezte ki. Pár évvel ezelőtt báró Kemény Kálmán megvált a főispánságtól s a gazdálkodással foglalkozott, de emellett tevékeny szerepet vitt Maros-Torda vármegye közgazdasági életében. Ezenkívül, mint az erdélyi ref. egyházkerületnek főgondnoka, az egyházkerület beligazgatásában és ügyeinek intézésében is fáradhatlan buzgalmat fejtett ki.

Élete javakorában, 63-dik évében érte a kitüntetés, hogy a főrendiház alelnökévé neveztetett ki s ezáltal a főrendiházi szervezetnek két hagyományos szokása érvényesült, hogy t. i. az egyik alelnök az erdélyi részek főnemesi osztályából származó protestáns férfiú legyen.

Báró Kemény Kálmánt

buzgó közéleti munkássága méltóvá tette azon diszes polczra, melyre most emelkedett s a magyar nemzet őszinte örömét tolmácsoljuk akkor, midőn a régi erdélyi Kemény nemzetség méltó utódát látjuk a főrendiház alelnöki székében.

Báró KEMÉNY KÁLMÁN.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb
magvak beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner Ödön

és. és kir. udvari szállító magkereskedése

Budapesten, VI. ker., Andrássy-ut 23. szám.

Vigasztalódás.

Nem árt, hogy az ember az év egy napján a halálról megemlékezik. Az ember porrá váló megaláztatásának elkerülhetlen órájáról sokan megfélekednek. Pedig a leszámolás nem marad el, az egyformán végez mindnyájunkkal és ebben van a legnagyobb igazság e földi életben.

A születés perceiben az ember egyforma. A sors szeszélye és a szerencse ingadozásai borzasztó különbségeket tesznek azután közöttünk. Hanem az utolsó perczen ismét kiegyenlítődik minden különbség. A halálban egyformák vagyunk megint. És egyformák leszünk bizonyára a legfelsőbb ítélőszék előtt is, ahol lelkünk beszámol az élet hivatásának betöltéséről. Sok büszkeségnek szarva törnek, ha jobban figyelne erre az egyszerű igazságra.

A végzet kivont kardja hajszálon függ a fejünk fölött. Bizonytalan minden következő nap, hogy az az enyém lesz-e, vagy sem; csak a *reg* bizonyos. És lám, ebben a bizonytalanságban is egyformák vagyunk. Ahol az Isten létére való emlékeztetés kezdődik, ott megszűnik az emberi különbség. Az egek kegyelme ennél az intésnél nem adhatott jobb vigaszt a szegények számára. És nem adhatott volna jobb figyelmeztetést a hatalmasok számára. Csak az a baj, hogy ezt az intő jelet kevesen veszik a szívükre.

Mi azonban vessük szívünkbe azt a figyelmeztetést, mely a szomorú igazság napján: halottak napján kigyulad. Lássuk meg azt a portengert, amely összevegyíti halottainkat és a kifürkészhetlen örökkévalóságot eltakarja szemünk előtt. Az a portenger a mi közös lakásunk. Vár reánk, bizonyosan el fog nyelni mindnyájunkat. Mondjuk el ott aztán egymásnak, hogy én ur voltam, te koldus: a föld férgei nevetni fognak fölöttünk. Itt az igazság kezdődik. De csak kezdődik. A végső igazság nem lehet az, hogy a jó és a rossz porai összevegyüljenek. Mikor a bíró hatalma kezdődik, akkor mindenki egyforma, de csak azért, hogy az ítélet igazságos legyen. Ime, a sirnál megsejtjük, hogy egy egyszerű bírói ítékezés kezdődik. Kezdődik a szemünk előtt, folytatódik a lelkünkben, a hitünkben, végződik az Istenség magasztos fogalmánál.

S tovább nem szabad mennünk. A bizonyosság előttünk áll, csak hogy a halottak némák s hallgatnak arról a nagy titokról, amely elszállt lelkeik előtt nyilvánossá lett. Ne zavarjuk kedveseink nyugalmát kérdezősködésekkel, dicsőülten várják őket megérkezésünket. Boruljunk a sirhalomra s köszönjük meg Istenünknek, hogy a halál legnagyobb fájdalmát legjobb vigasztalá-

sunkra fordítá át: kétségtelenné tette előttünk, hogy a halálban mindennek ki kell egyenlítődnie és hogy édesseinkkel találkozni fogunk.

Darányi miniszter, mint a szövetkezetek védője.

Néhány évvel ezelőtt még a szövetkezeti eszmének ebben az országban csak néhány lelkes, buzgó férfiú volt a pártfogója, mert hisz a szövetkezetek csak a kisemberek érdekeit szolgálják, azoktól meggazdagodni vagy politikai hírnevet szerezni nem lehet. És ime most már oda jutottunk, hogy a szövetkezeteknek maga a kormány a leglelkesebb támogatója, sőt nem csak támogatja, de védelmezi is azokat a rosszakaratu támadások ellen.

Legutóbb a Lukács pénzügyminiszter szép kijelentéseit közöltük, most az országgyűlés pénzügyi bizottságának ülésén Darányi földművelésügyi minisztert láttuk szerepelni, mint a szövetkezeti ügy igaz barátját és erős védelmezőjét. Ebben a bizottságban néhányan megtámadták Darányit, hogy a szövetkezeteket igazságtalanul részesíti kedvezményekben és azt is mondták, hogy az értékesítési szövetkezetek nem élhetnek meg, mert nem bírhatják ki a nagy tőke versenyét, jobb tehát nem is kísérletezni velük. *Darányi* miniszter erre rögtön megfelelt. Abban ő is egyetért a felszólalókkal, ugymond, hogy a szövetkezetekből minden felekezeti eszmét és gyűlöletet ki kell irtanunk, de magát a szövetkezetek eszméjét eljteni annyira volna, mint a kisembert boldogulásának utolsó reményétől megfosztani. Ezután tüzetesen kimutatta, mily előnyei vannak a szövetkezeteknek a borértékesítés terén is. Beváltak a gabonaértékesítő szövetkezetek is, kivált Németországban s ugyancsak a külföld példája a biztosító szövetkezetek életrevalósága mellett is bizonyít.

Ezután a miniszter rátért arra, hogy a ruthének felsegélése érdekében tett intézkedések kitűnően beváltak. A szegény ruthén nép oly lelkiismeretesen fizeti a bérösszeget, hogy valóban például szolgálhat, miként kell az állam iránti kötelességeknek eleget tenni. Most már a többi felvidéki vármegyék is azt szeretnék, ha őket is pártfogásába venné a miniszter. Bizony nem ártana, ha azt a ruthén-akciót az egész országra nézve kiterjesztenék. Végül rámutatott a miniszter arra, hogy az utóbb hozott törvények majdnem mind a kisemberek érdekében jöttek létre. A jövőben is a leggyengébbeket igyekszik legjobban segíteni, azt tartván szem előtt, hogy egyik osztálynak a másik fölött elhatalmasodnia nem szabad. A népszerű minisztert megéljeneztek ezekért a szép szavakért, amelyeket mi is örömmel jegyzünk fel emlékeztetünkbe. Ha eleitől fogva így gondolkoztak volna kormányaink, akkor sohasem született volna meg a szociálisták és a mostoha Felvidék lakói közül nem vándorolt volna Amerikába fél millió jó munkásember.

Országgyűlés.

A képviselőház mult heti ülésében került sorra a trónörökös házassága alkalmából kiadott nyilatkozat törvénynyé czikkelyezése. Az ellenzék tiltakozásra készült a törvényjavaslat ellen, így érdekes vitára volt kilátás. Ebben a reményben a képviselőház padosrai teljesen megeltek. A Kossuth-párt csaknem teljes számmal sorakozott Kossuth Ferencz mögött, az Ugron-pártnak vagy öt tagja volt jelen, köztük Ugron Gábor is, Polónyi Géza is, ott volt a néppártnak sok tagja s a terem többi részét a szabadelvű-pártnak szintén sűrű sorai lepték el.

Engelmayer előadó behatóan ismertette a bizottság álláspontját s a jobboldal helyeslése mellett elfogadásra ajánlotta a trónörökös nyilatkozatának becikkelyezésére vonatkozó törvényjavaslatot.

Kossuth Ferencz állt most szólásra s mély esönd lett, mindenki helyére tért. Nagyon kíváncsiak voltak a függetlenségi párt vezérének beszédére s ez a várakozásoknak a legteljesebb mértékben meg is felelt. Magas színvonalu alapos fejtegetéssel okolta meg Kossuth Ferencz, miért foglal pártja a javaslattal szemben állást, miért ellenzi azt minden erejével. Sorra vette a közjog, a magánjog s az alkotmányosság szempontjából való kifogásokat és az élelméjü jogi fejtegetések történelmi tanulmányra valló érdekes részletekkel váltakoztak beszédében. Pártja nem követeli királyi család házi szabályainak bemutatását, mert ezek törvényes erejét el nem ismeri, hiszen a házi szabályokat az uralkodók tetszése már többször megváltoztatta. De tiltakozik az ellen, hogy a trónörökös gyermekeinek ne lehessen joguk a trónra s hogy a trónörökös neje ne lehessen majdan magyar királyné. Kossuth beszéde egyike volt a leghatásosabbaknak, melyeket valaha a Házban mondott. A szünet alatt számos szabadelvű párti képviselő is gratulált Kossuth Ferencznek. A folyosón hozzá ment Szilágyi Dezső s így szólt:

— Gratulálok a beszédedhez! Nagyon szép volt és nagyon világos volt.

Szünet után Zichy János gróf fejtette ki a néppárt álláspontját, amelynek az a veleje, hogy a trónörökös lemondó nyilatkozatának becikkelyezése ellen ez a párt kifogást nem emel. Csak hogy e mellé becikkelyezni kívánja még annak kinyilvánítását is, hogy a trónöröklésünket szabályozó 1723. évi I., II. t.-cz. ugy keletkezésére, mint tartalmára és feltételeire nézve önálló és semmi másnak kiegészítő részét nem képezi.

Holló Lajos azt kívánta, hogy mutassák be az uralkodó háznak azt a családi szabályát, mely trónörökösünk leendő gyermekeit kizárja az osztrák főhercegi rangból s így közvetve a magyar trónöröklési jogból is.

Mezőssy Béla, a függetlenségi fiatal közjogásza, szintén annak a bebizonyítására szentelte erejét, hogy a házi törvény érvényességgel semmi

körülmények közt nem birhat. Mivel pedig a trónörökös egy házi törvény előtt meghajolva, tette a lemondást tartalmazó nyilatkozatot, annak becikkelyezését megengedhetőnek nem tartja. A szónok nemcsak az elmékre, hanem a szívekre is igyekezett hatást gyakorolni.

— Minek akarnak az urak — ugymond — egykoron rettenetes harcot felidézni a majdani Ferencz Ferdinánd felséges királyunk lelkében? Az apai szeretet és az uralkodó érzései fognak majd tusát vivni s mit gondolnak önök, melyik győz? A király esküje, vagy gyermekeinek szeretete lesz-e erősebb? A történelem az utóbbit bizonyítja! Végetül határozottan körvonalazta Mezőssy azt a tételt, hogy a Ferencz Ferdinánd házasságából születendő fiugyermekeknek a magyar trónra joguk van és ezen joguktól meg nem foszthatók.

Ezután az ellenzék zajosan követelte, hogy a tuloldal is vegyen részt a vitában. Ami egy kicsit fura követelés volt.

A zajongás percekig tartott s az elnöki esengetyü nem volt képes a tanácskozás rendjét helyreállítani.

Végre nagy nehezen szóhoz jutott a szólásra felhívott Rátkay. Arra kérte a Házat, hogy holnap mondhassa el beszédét. A zaj erre növekedett, míg végre Széll Kálmán miniszterelnök állott fel s a következőket mondotta:

— Az urak hetek óta hirdetik, hogy tudj Isten milyen nagy vitát csinálnak. Nem találják-e a zajongók természetesnek, hogy ilyen körülmények közt a javaslatot beterjesztő miniszterelnök megvárja a támadásokat és nem beszél a harmadik szónok után már.

Általános helyeslés követte e szavakat, melyek nyilvánvaló igazsága folytán a zajongás elnémult. A jó békesség kedvéért azonban megengedték, hogy Rátkay másnap beszéljen. A tüzes vitát tehát folytatni fogják.

Szobrot Vörösmartynak!

Ez év december havában lesz száz éve annak, hogy koszcruis költőnk: Vörösmarty Mihály született. Egyszerü gazdatisztnak vala a fia Nyéken (Fehérmegyében) és e gyermekből nőtt a nagy költő, kinek hazafias verseit imaképen becsüli a magyar nemzet. Nincs az az iskolába járó gyerek hazánkban, aki ne ismerné hiréből Vörösmarty Mihály nevét, mert hiszen ha ünnepel a magyar ember és ünnepét nemzeti szellemében akarja tartani, ha lelkesülni óhajt, akkor első az, hogy elénekeli:

„Hazádnak rendületlenül légy hive óh magyar,

Bölesöd az, s majdan sirod is, mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül nincsen számodra hely,

Áldjon, vagy verjen sors keze, itt élned, halmód kell.“

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZ-GYÁR

Fuchs és Schlichter

BUDAPEST,

VI., Angyalföld, Jász-utca 7.

Csakis a hazai ipart pártoljuk. — Kézi és erőhajtásu tejpgazdasági telepek és szövetkezetek berendezése.

Árjegyzékek, költségvetések, tervek INGYEN és BÉRMENTVE.

És ezt a lélekemelő verset, ezt a szép költeményt *Vörösmarty Mihály* írta nekünk, akinek 100-dik születésnapja alkalmat nyújt arra, hogy hazafiúi kötelességét lerója és szobrot emeljen a nemzet. Ha büszkék vagyunk a „Szózat“-ra, becsüljük meg, tiszteljük meg annak íróját, most már annak emlékét, mert ezáltal mi leszünk megtisztelve. Minél több nagy fia van egy nemzetnek, annál nagyobb a nemzet és a fiainak nagysága egyszersmind a nemzet nagysága is. A magyar nemzetnek számos nagy fiai voltak, azoknak emlékét mindenkor köztiszteltben tartotta, most illő, hogy a „Szózat“ híres költőjét is egy érez szoborral tisztelje meg.

Erre nézve mult héten gyűlést tartottak a székesfővárosban, amelyen megjelentek az ország előkelőségei közül is sokan. Ott volt *Darányi* földmivélésügyi miniszter, *Perczel* Dezső, a képviselőház elnöke, *Jókai* Mór, *Márkus* József, főpolgármester és az irodalmi, valamint a tudományos társaságok képviselői. A gyűlésen egy szoborbizottság alakult *Rákosi* Jenő, az „Otthon“ írók köre elnökének vezetése alatt, mely mozgalmat indít a *Vörösmarty-szobor* létesítése ügyében. Az országos adakozások megkezdődtek. A *katholikus kör* gyűjtése 14 ezer korona, a „*Budapesti Napló*“ gyűjtése 3243 korona. Ezeket ott átadták a bizottságnak, most pedig a további gyűjtés foly, hogy rövid időn elkészülhessen a nagy költő szobra, mely előtt levett kalappal elénekeljük a költő dalát: „*Hazádnak rendületlenül légy híre oh magyar*“.

Adományok *Rákosi* Jenő ur (Budapest) címére küldendők.

Kivándorlás Amerikába.

Mult héten küldötte meg az Egyesült-Államok kivándorlási bizottsága az 1900-ik év első negyedéről szóló kivándorlási lajstromot, melynek a számadatai igen elszomorítóak. Európából összesen kivándorolt 84.073 ember, ezek közül 29.945 kivándorló Ausztria-Magyarországból való. Tehát több, mint *egyharmada* az összes kivándorlóknak tőlünk ment ki.

Ugyan ez alatt a negyed év alatt Olaszországból 19.052, Oroszországból 17.055 és a német birodalomból csak 2830 kivándorló távozott. Ezekből a számokból arra a következtetésre jövünk, hogy nálunk általában a megélhetési viszonyok nehezednek, azért van aránylag a nagy és népes országokhoz képest oly rémséges sok kivándorlónk. Annyit a külföldi konzulunk is megjegyez, hogy a nagy kivándorlás oka a munkatér közötti különbségben keresendő, mivel Amerikában most serényen építkeznek és a munkabér némileg fölemelkedett. Hanem, amiként a hajózási társaságok is megjegyzi, az ilyen tömeges kivándorlás után, tömeges visszavándorlás szokott következni, mert a szerencsétlen kivándorlottak borzasztó versenyt támasztanak egymásnak s ezzel leverik a munkabérek is.

A jelentés szerint az Amerikába kivándorlók között legtöbb a galicziai zsidó, azután következnek Magyarországból az idegen nemzetiségek, a szlávok (tót, oláh, ruthén, szerb, rusnyák) és végül a dalmátok. *Legkevesebb a magyar kivándorló.*

Ebből az tetszik ki, hogy a magyar ember azért, hogy évente egy pár koronával többet keresen, még nem hagyja el édes szülőhazáját, inkább itt dolgozik, itt kívánja a drága hantokat művelni, mit őseink szereztek és a végén tudja, hogy a szülőföld mélyén, melyben apái, ősei pihennek, neki is nyugodalmat ad a magyarok Istene.

Jól esik nekünk, nagyon jól esik látni, hogy a magyar földmivelő nép szereti azt a földet, melyet apái hagytak reája, ragaszkodik hagyományaihoz és nem megyen el a haza szentelt földjéről csak azért, hogy egy pár fillérrel több keresete legyen, hanem megmarad a göröngy mellett jó és rossz időkben.

A magyar soha sem tartotta azt a közmondást hogy: ahol jól élek, ott az én hazám. Mig a kevert nemzetiségek és fajok szállingóznak kifelé, az igazi magyar elem megmaradt rendithetetlenül a helyén, *habár mostoha idők jártak is a föld gyermekére.* Csak az idegen jött-mentnek mindegy az, hol fussa le életét, mint mindegy a fákon élőködő féregnek. Ott ráganak, ahol van és ahol egy kis szükség áll be, onnan tovább szaladnak, hogy frissebb rágivalót keressenek. A magyar földművelő nép soha sem volt ilyen, ha kivándorlási vágya volt, azt csak beleoltották. Nem kíván futni a rágódásra, hanem tisztességes munkájának szerényebb jutalmával is megelégszik, ha azt a magyar föld adja.

Legyen csak ezután is ilyen a mi fajunk; ne hajoljon a csábító szavak után, melyek egy rövid időre jólétet ígérnek, mert a kivándorlási ügynökök csak a jó, a szép oldalát mondják el a tengerentuli életnek, ami rossz, azt bölesen elhallgatják. De a magyar földmivelő népet még sem bírják rá ördögi kecségtetéseikkel, hogy elhagyja édes hazáját. Hát csak forduljanak ezután is az ügynök urak az idegen nemzetiségekhez, a tót, oláh, szerb, rácz, horvát, dalmát, ruthén és Isten tudja még miféle fajú népekhez és csábítsák őket, ők könnyebb szívvel távozhatnak innen, de a magyar embernek voltak ősei, kiktől hazaszeretetet tanuljon, van hazája, a melyet szeressen és ha a munkával átélt élet után a fáradt teste pihenni vágyik, tudja, hogy logédebb a pihenés az édes szülőhon göröngyei alatt!

Az iskola és a bot.

A mult héten két író ember óriási kavardást idézett elő a fővárosban a tanfériak között. Az egyik íróember fiát az iskolatanító rosszasa, vagy hanyagság miatt megfenyítette, jobban mondva: megütötte. Az író apa, aki egyuttal költő is, kegyetlenül ledorongolta a tanítót egy költeményében, sőt olyan kife-

jezéssel illette, amit mégsem érdemelt meg a nemzet napszámosa. Tanbetyárnak nevezte. A másik író ember pedig, aki a dologba beleártotta magát, azt mondta, hogy: *üsse vissza a gyermek a tanítót verését.*

A fővárosi tanitóság gyűlést tartva, nagy fölháborodással utasította vissza a rajta esett sérelmet.

Az iskolai fegyelem kérdését érdemes komolyabban tárgyalni és több meggondolással, mint a fenti két író tette. Fegyelem nélkül nincs egészséges fejlődés, erős társadalom, nagy dolgok kivételére pedig csak fegyelmezett népek, nemzetek képesek. A fegyelem pedig az iskolában kezdődik s az életben folytatódik. Fölvethető tehát a kérdés, hogy hogyan folytatódjék az életben a fegyelem, ha az iskolában azt meg nem kezdik? Igaz, a kor változott, a vessző kiküszöbölődött az iskolából, a deres is eltűnt a vármegyeház udvaráról s eme testi fenytékek eltűnése dacára fenn lehet tartani a rendet.

És ha így áll a dolog, utána nyomban előtérbe lép az a kérdés, hogy az iskolai fegyelem kényes természetű eszköze: a testi fenyték miként és mely körülmények között használható a tanító által. A tanítónak, akinek hivatása a rá bízott gyermekek értelmi fejlődésén csiszolni, elméjét élesíteni, meg kell ismerni a gyermeket, megkülönböztetni a rossz, vásott, és jó gyermeket és érdemében ahhoz alkalmazni a fenytéket, — de és ezt hangsúlyozzuk: *minden indulat nélkül.*

Ha mégis megtörténik, hogy a vásott gyermek a tanítót sodrából kihozza, vagy látva, hogy a bot elkerülhetlen: a páleának ily kivételes esetben való alkalmazását oly nagy szerencsétlenségnek nem tartjuk. Vásott gyermekek sokszor már a szülői háznál úgy vannak nevelve, hogy páleza nélkül nem boldogulni velük. S a tanító is csak ember. Bennünket régiebb embereket még pálezával kuráltak és lám, csontunk nem tört bele s tanítóinkhoz azért szeretettel ragaszkodtunk.

Bolond tanács az, hogy a gyermek üsse vissza tanítóját. Nem esoda, ha a tanitóság elkeseredik, mikor így oktatják ellene a fiatalságot az ujságírási mesterei. Hogyan tisztelje az ifjuság tanítóját, mikor ilyen bolond tanácsot sugnak a fülébe? S hogyan várhatnánk, hogy a nemzet e szegény napszámosai jókedvvel és buzgalommal folytassák fáradságos, haláttan hivatásukat, mikor ilyen sértő és méltatlan módon lépnek fel ellenünk?

KÜLFÖLD.

Khinai háboru. Kelet Ázsiában megkezdették az alkudozásokat. A khinai lapok jelentése szerint ezekkel a föltételekkel: *négy millió tael kártérítés* (1 tael = 6 korona) a tea-vámoknak a likkin-jövedéknek idegenek által való kezelése, Tuán herczegnek életfogytiglani fogságra ítélése, a császár visszatérése Pekingbe állandó idegen védőőrséggel, korlátlan lakásjog az idegenek számára és a Kina számára való fegyvervásárlás eltiltása. Li-Hung-Csang, aki a khinai kormánynak teljhatalmu megbízottja, ezeket a föltételeket elfogadhatónak tartja.

Az alkudozások békés lefolyása után beáll a béke a khinai harezteren és a sárga khinaiak tovább szöhetik fondorlataikat az idegenek kapzsi csoportja ellen, akik a világ minden részéből jöve elárasztják Khinát, kezeikbe ragadják a kereskedelmet s a bekövetkező időkben úgy leszegényítik a népet, mint Indiában, hol egyik éhínség a másik nyomában jár. Ebből az a tanulság, hogy minden nemzet legyen összetartó, mert akik összetartanak, azok erősek és ne engedje országának érdekeit idegeneknek a kezébe.

Angol-bur háboru. Az angolországi új képviselőválasztások miatt igen sok hamis hír került ki Dél-Afrikából, hanem ezek a valóságnak nem feleltek meg. A *burok végküzdelme* csak angol hírosztelés, hogy ezáltal az angol választó polgárok kedvet kapjanak a kormányra szavazásra. Amint a választások lejártak, mindjárt más hírek érkeztek a harezterről és kiderült, hogy nem végküzdelmet folytatnak, hanem igen is élénk harezot, főleg a már bekebelezett Oránzsban. A harezban álló burok számát tizenöt-ezerre teszik, ami elég nagy lesz arra, hogy az óriás angol haderőt folytonosan foglalkoztassa, lekötve tartsa a nagy területen folyó guerilla támadások által.

Krügert a burok köztársasági elnökét Franciaországban várják. Ott fog kiszállni a hajóról és vasuton utazik Hollandiába, azután pedig európai körutját kezdi meg, hogy hazája és nemzete elnyomatása, leigázása ellen védelmet keressen az uralkozó lóknál. Mig az ősz Krüger a béke érdekében fáradozik, azalatt a bur szabadságharcosok éppen olyan keményen folytatják a harezot, mint a háboru kitörésekor, egy év előtt.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár 1901-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR“ ezen **hetedik évfolyama** régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ára a „Független Ujság“ előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt **3 kor. 50 fill.**

Megrendelhető a „Független Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

A népek milliói között bizonyosan rokonszenves fogadtatásra talál a burok elnöke, minden országban előre készülnek az ősz Krüger fogadtatására, hanem, hogy az uralkodók mit fognak tenni érdekükben, az kérdés marad.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Megfojtott asszony. A kuria múlt héten tárgyalta Kotász Zsófia eselédleánynak a bűnyűjét, a ki vadállati kegyetlenséggel megölte gazdasszonyát, Benkner Lipótné szül. Braun Juliát, egy nyomorék. pupos öregasszonyt. Ez év márczius 28-án reggel félhatkor azzal költötte föl Kotász az egyik szobaurat, Politzer Samut, hogy nem találja gazdasszonyát az ágyban. A szobaurnak feltűnt, hogy miért keresi oly korán asszonyát, holott rendszeren csak hét órakor szokott felkelni, de azért felkelt és a eseléddel keresni kezdte az öreg asszonyt. Az egyik szoba küszöbén rá is akadtak — holtan. A nyomban megindított vizsgálat során a gyanu rögtön Kotász Zsófiára irányult, a ki csakhamar bevallotta, hogy ő tette el láb alól az öreg asszonyt. Este két narancsot kapott vacsorára és e miatt összeszólalkozott Benknernével. Mikor aztán az asszony lefeküdt, az éléskamrából zsiniget hozott ki, bement a hálószobába, nesztelenül az ágyhoz lopózkodott s fojtogatni kezdte. Az öreg asszony felriadt álmából és jajveszékálni kezdett, mire a gonosz eseléd kezeivel befogta a száját, mikor pedig Benknerné kiugrott az ágyból és elterült a földön, hirtelen rátérdelt, a zsinigéből hurkot csinált és összeszorította vele a vergődő öregasszony nyakát. Néhány percz mulva gyertyát gyújtott s mikor látta, hogy áldozata meghalt, zsebéből kivette a benne talált öt frtot, majd levetkőztette a halottat, friss fehérneműt adott reá, áthurezolta a szomszéd üres szobába s ott a küszöbön a kilines alatt úgy helyezte el, hogy első pillantásra öngyilkosnak tűnjék fel. Erre, mint a ki nyugodtan végezte el dolgát, lefeküdt s reggelig aludt. Előbb azonban elferdített írással levelet írt Benknerné nevében, a ki állítólag megunta életét, mert Politzer nem őt szerette. Reggel aztán újból bement a megölt asszony szobájába s a szekrényből egy órát, melltűt és három aranygyűrűt vett ki, a mit a szalmazsákba rejtett. A budapesti törvényszék, mint esküdtbíróóság a gonosz eselédet rablással párosult szándékos emberölés bűntéért tizenöt évi fegyházzal sújtotta. A kuria most foglalkozott a benyújtott semmiségi panaszokkal és Katona Béla dr. koronaügyész-helyettes indítványa és Darvai Fülöp dr. védelme után elutasította.

Pap Béla halálos ítélete. Több lap megírta, hogy Bali Mihály hóhér két pribékjével Szathmárra érkezett, ahol a Papp Bélát a testvérgyilkosság drámájának szomorú hősét kellene kivégeznie. Ebből arra

következtettek, hogy a halálos ítélet végrehajtásának pár nap alatt be kell következnie.

Ujabbán Szathmárról azt az értesítést kaptuk, hogy a hir nem felel meg a valóságnak, miután az ítélet a kegyelmi kérvényt eldöntő legfelső határozattal még le sem érkezett Szathmárra. Ez annál természetesebb, mert az ügy iratai, amelyek annak idején az igazságügyminiszter utján a Felső kabinetiroájába mentek fel, eddig még a kuriához sem érkeztek vissza. Még mindég meg van tehát a lehetősége annak, hogy a testvérgyilkos kegyelmet fog kapni.

A mi naptárunk.

Előlegesen is tudatni kívánjuk t. előfizetőinkkel, hogy *naptárt a jövő 1901. évre ne vegyenek*, mert a

„Független Ujság“

minden előfizetőjének

egy naptárt ad

karácsonyi

ajándékul!

A „Független Ujság“ ajándékához hasonló naptár még nem jelent meg, mert ez hű tanácsadója lesz az olvasónak egész éven át. A naptári részen kívül a gazdasági tudnivalók valódi kincses tára lesz ez a könyv, melyben ezenkívül Magyarország szövetkezteinek is tüzetes ismertetését fogjuk nyújtani. Mindezeket kiegészítik közérdekű, ismeretterjesztő közlemények, melyeknek mindegyikét arra hivatott jeles szakferfiak írják meg, mert mi csak hasznost és szépet akarunk adni ajándékul és azt óhajtjuk, hogy kedves előfizetőinknek nemesak bizalmát érdemeljük ki, hanem pártfogását is, hogy a régi, hű előfizetők mindenike legalább egy új előfizetőt szerezzen a zászlónk alá, mert minél többen leszünk, annál erősebben és kitartóbban küzdhetünk a gyengék védelméért, a közjóért s a magyar nemzet felvirágzásáért.

A „Független Ujság“ szerkesztősége.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése 1900. október hó végével lejár és akiknek múlt számunkhoz csatoltan postautalványt küldöttünk, felkérjük, hogy előfizetésüket ezen utalvány felhasználásával mielőbb megújítani sziveskedjenek.

A „Független Ujság“ kiadóhivatala.

Ő Felsője a király szombaton érkezett Gödöllőre. A kellemes őszi időt vadászszenvedélyének kielégítésére használja fel; közben be jön a fővárosba s több izben ad kihallgatást. Az első kihallgatás hétfőn, november 5 én lesz.

Nász az uralkodó házban. A bécsi burg plébánia templomában mult hétfőn volt Immaculata Rajneria és Robert württembergi herceg esküvője. Az ünnepen jelen volt a király, Miklós württembergi herceg, az uralkodóház valamennyi tagja s a legfőbb udvari és állami méltóságok. Az esketési szertartást Mayer püspök, udvari és burgplébános végezte.

Ahol Petőfi először szavalta a Talpra Magyar-t! A negyvennyolczas idők egyik emlékezetes színhelye volt a budapesti Pilvax kávéház, ahol Petőfi először szavalta el a Talpra Magyar-t. Ezt a helyet most márványtáblával jelölte meg a hazafiúi kegyelet. Az emléktáblát november 4 én *leplezik le.*

Csongrád megye kórháza. Csongrád megye törvényhatósága elhatározta, hogy Szentesen megyei kórházat épít 200,000 korona költséggel. Erre nagy szükség is van, mert a megyében igen kevés a kórház.

Samassa érsek adományai Samassa József egi érsek legutóbb 10,000 koronát ajándékozott egyházmegyéje papsága nyugdíjintézetének, 10,000 koronát pedig a hevesmegyei jótékony nőegylet részére.

A budapesti rendőrség egyévi munkája. Ötszáz oldalas kötetben számol be a fővárosi államrendőrség a mult évi működéséről. Nagy fal, nagy árnyék! — mondja a közmondás, amely nagyon ráillik a nagy városokra, hol gombamód kél a bűn, a gonoszság magva. A sokféle bűnről, lopás, gyilkosság, zsebmetés stbiről külön-külön fejezetben számol be a rendőrség könyve. A fővárosi államrendőrség óriási munkát végez, ami abból is kitetszik, hogy 42 ezer hold területen végzi az élet és vagyonbiztonság nagy munkáját 1893 alkalmazottjával. A mult évben 13,271 bűnügyi feljelentésben járt el a rendőrség, mely 3568 embert tartóztatott le. A vagyon elleni bűncselekmények száma 10,795 volt.

Rendőrök és pénzügyőrök harcza. Kolozsváron a minap hat pénzügyőr éjjel borközi állapotban összetűzött a rendőrökkel s valóságos csata folyt köztük. Egy rendőr megsérült. Zonda pénzügyőrt a rendőrségre vitték, hol kihallgatás után szabadon bocsátották. Zonda azonban annyira szégyelte a dolgot, hogy hazamenve, nyomban agyonlőtte magát.

Szerencsétlenség egy hidépítésnél. Az algyői vasúti hid építésénél már több szerencsétlenség történt. A minap a munkások burában dolgoztak a víz alatt, ahova a szivattyu nem vitt elég süritett levegőt. Hat teljes óráig tartózkodtak a munkások a vízben s mire fölvtették őket a szabad levegőre, tizenhatan elaléltek, ketten pedig megfuladtak. A halálos szerencsétlenségről táviratilag értesítették a szegedi törvényszéket, amelynek a képviselőjében egy vizsgálóbíró ment ki Algyőre.

Kornyareván zendülés készül. Kornyareván ismét izgalom tüneteit észlelték. A legelőfelmérést a mult hétfőn ismét folytatták, a mely alkalomból Brinzei Nesztor ottani pap azzal fenyegetőzött, hogy a le-

gelő felosztása esetében az első lesz, aki ellenállni fog és 4000 ember lesz mögötte. Ennek következtében nagyobb esendőresapatot és katonaságot rendeltek ki. A lelkészt letartóztatták. A megyei főjegyző Kornyarevára utazott, hogy a népet lecsilapítsa és megnyugtassa.

Bárány Dénes, az utolsó peleskei nótárius. Bárány Dénes az az ember, aki fölrándulván Ipolyságból Budapestre, elment a Népszínházba is. Az emberek, a józar, finom emberek esöndesen ültek egy helyben, olykor tapsoltak, olykor mosolyogtak, de nagyjában véve egy perczre sem kerekedett ugynevezett *virágos* kedvük. Akkor történt, hogy a nemzet csalogánya is kipattant a középre s annyira nótázott, hogy Bárány Dénes nem nézhette tovább a halvérű pesti publikumot. Dalolt ő is, kaczagott, összecsapta a tenyerét, összeverte a bokáját. Ihajja!

Ennyi jó kedv láttára kivezették a szegényt. A rendőr nyakon esipte s komolyan, aggodalmasan nézett a szemébe, hogy vajjon nem bolond-e. Pedig Bárány Dénes nem volt bolond, csak igazi magyar. Az utolsó peleskei nótárius, aki fölrándult Pestre mulatai. Magyarosan mulatni, miért is bolondnak tartották.

Erről a Bárány Dénesről van most szó megint. Tudniillik meghalt szegény. Ipolyságon fogják eltemetni, esöndes, bánatos nóták kíséretében. Sirba szállt vele az utolsó peleskei nótárius.

Százezer koronás alapítvány. A mai rideg önző világban valóban megrázó hatása volt gróf *Pálffy* János alapítványának, mely ép olyan örömet és lelkesedést keltett, minden igaz magyar szívében, mint egykor a nagy Széchenyié. A nemes főur ritka példaadása nyomán ujabban egy magyar köznemes tett nagy alapítványt le a haza oltárára. *Szánthó* Albert békési birtokos, ki a napokban hunyt el, egy Békés-Csabán föllállítandó gymnasiumra 100,000 koronát adományozott.

Fegyveres összeütközés a hercegovinai határon. Montenegró és a megszállott tartományok határán a mult hét végén montenegrói katonák megtámadtak egy osztrák-magyar őrzőjáratot, mely a vele szemben jóval nagyobb számu támadókat vissza üzte a montenegrói területre. A támadók közül egy hadnagyot és egy káplárt a mi katonáink golyója ölt meg. Az összetűzés egy vitás erdőhasználati viszálykodásból eredt.

Ne bántsd a szabadsághóst! A párisi kiállításon a délafrikai köztársaság kiállítási sátrában minap egy fiatal angol nő szenvedélyes szidalmakban tört ki Krüger elnök mellszobra előtt. A közönség erre az ifju nőre támadt és valósággal leszakították testéről a ruhát. Az elősiető rendőrök alig tudták Krüger gyalázóját a további bántalmazástól megóvni.

Czukorba fult munkásnök. A kaposvári czukorgyárban párját ritkító szerencsétlenség történt. Két fiatal pajzán munkás leány: Szabó Róza és Horvát

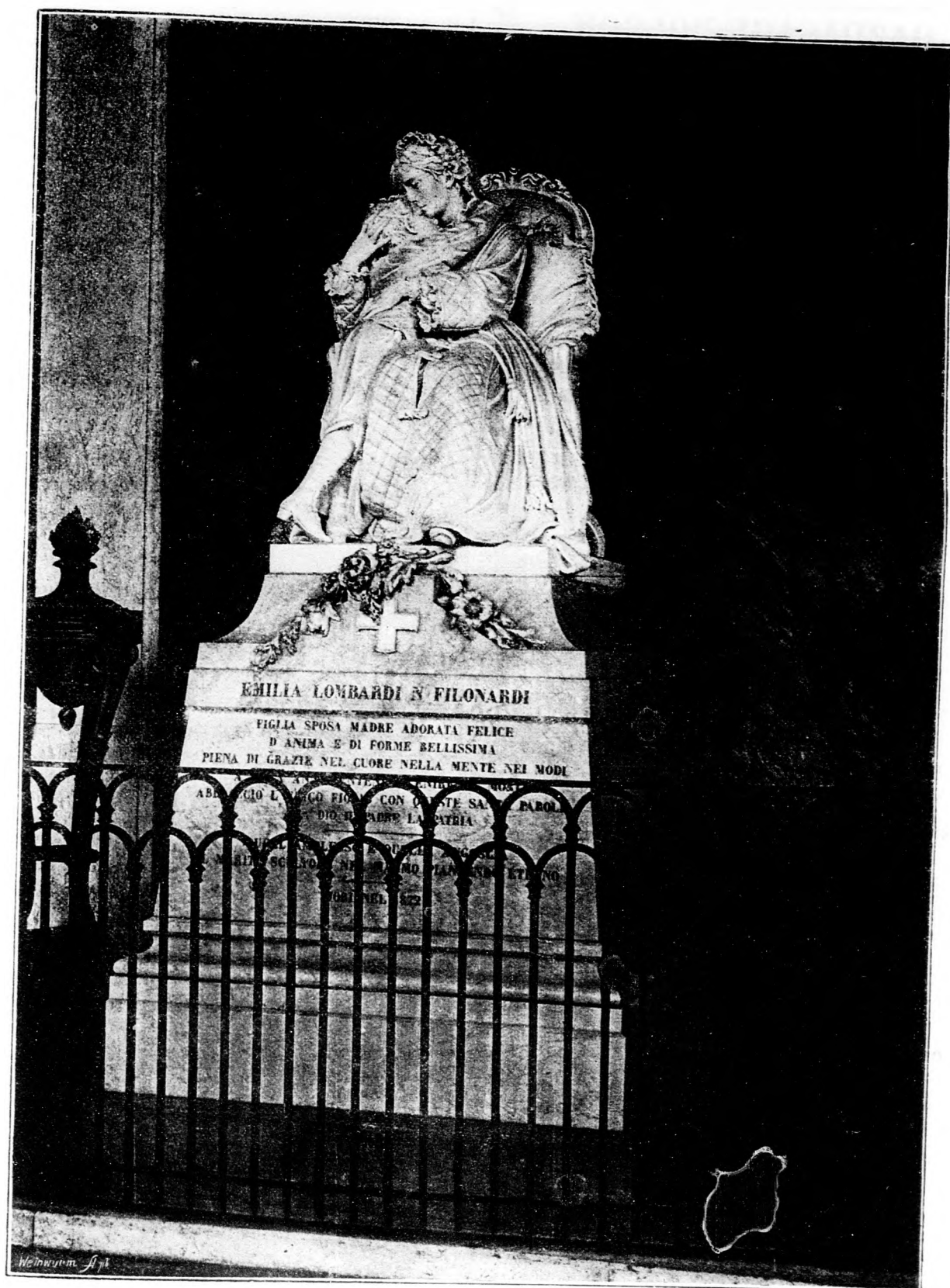

KLAPKA GYÖRGY SIREMLÉKE.

Róza fölmentek a ezukordara-halmuzra, a mely azonban leomlott velük és mindkettőt eltemette. Mire kihúzták őket a ezukordarából, már mindketten megfuladtak.

Alarczos rablók a tanyán. Debreczenből újabb rablótámadásról érkezik hír. Steiner Sándor pallagi tanyáján ugyanis minap este 7 órakor négy alarczos

rabló jelent meg, Steiner a szobából kiesalták és megrohanták. Steiner felesége revolverrel bátran segítségére sietett férjének, akit a rablók a szobába hurezoltak. Ott aztán dulakodás támadt köztük. A fiatal hat hónapos asszonyt véresre verték a rablók, ugyszintén a férjét is. A zajra berohant a eseléd-ség, mire a rablók elmenekültek.

„SZERESD ISTENT, HAZÁDAT ÉS ATYÁDAT!”

Iparosok és munkások figyelmébe. Az Országos Iparegyesület mint minden évben, az idén is pályázatot hirdetett érdemes iparosoknak, továbbá ipari munkásoknak ezüst- és bronzérmekkel való kitüntetésére. A pályázat feltételeit annak idején ismertettük. Az egyesület most újból felhívja az érdekeltek figyelmét a pályázat határidejére, mely november 30-án délután 5 órakor jár le.

A kegyelmes Sándor király. A minap történt csak, hogy Sándor király Nikolics ezredesnek, kit a merényleti pörben huszévi börtönre ítélték, kegyelmet adott. Most pedig a király azt is elrendelte, hogy az ezredesnek újra fizessék a nyugdíját. Az ugyanebben a pörben huszévi börtönre ítélt Gyurics Milán szerb főpaprak szintén kegyelmet adott a király.

GAZDASÁGI DOLGOK.

A lovak nedves abrakolása.

Mint régi rossz szokás, ma is igen sok helyen divik, a lovaknak adott abraktakarmány megnedvesítése. Sokan ugyanis azt tartják, hogy az állatok s különösen a ló, jobban szereti a nedves takarmányt s ezt abból következtetik, mert az ugy elkészített abrakot a lovak gyorsabban eszik meg. Ami ezen állítást illeti, tény az, hogy a lovak kevesebb idő alatt fogyasztják el az eléjük tett abrakot nedvesen, mint szárazon; de épen ebben rejlik a nedves takarmányozás hátránya. A száraz takarmányt — mint tudjuk — az állatnak lenyelés előtt szájában egy párszor meg kell forgatnia, az az be kell nyálaznia, mely feladat nedves abrakolás mellett feleslegessé válik s így a falat a nélkül jut a gyomorba, hogy a nyállal kellően összekevertetett volna. A nyál pedig az emésztés leghathatósabb előmozdítója. Nedves takarmányozásnál tehát a gyomor, a mely a szükséges nyálat nélkülözi, megemésztetni nem bírja tökéletesen a takarmányt s az emésztetlenül távozik a gyomorból. Igaz, hogy a nedvesen etetett lovak rendszeren meglehetősen husban látszanak lenni, de testük, illetve husuk elpetyhüdt, mint szokták mondani: vizenyős. Az ilyen lovak munkaközben gyorsan lankadnak, nagyon izzadnak s így nehéz munkákra hosszan nem is lehet őket alkalmazni.

Ezenkívül a gyenge gyomor és kólika is gyakran a nedves takarmány etetésétől származik. A nedves abrakolás továbbá takarmány pazarlással jár, mert világos, hogy azon zabszemek, a melyek emésztetlenül a trágyába jutnak, nem járultak hozzá a ló táplálkozásához.

Kerüljük tehát az abrak megnedvesítését s e helyett inkább a zabnak zuzott állapotban való etetését kíséreljük meg. Zuzott zabból egy-ugyanazon munka mellett $\frac{1}{4}$ részszel kevesebbet kell adnunk lovainknak, a nélkül, hogy abból hátrányunk lenne; ellenkezőleg nem csak hogy takarmányt takarítunk meg, de zuzott zab etetése mellett lovaink sokkal jobban fognak kinézni, azon egyszerű okból, miután a zuzott zab emésztése és ezzel a táplálkozás sokkal jobb.

D. Landw.

A baromfiak téli gondozása.

Hogy a baromfit a tél folyamán hogyan tartjuk el, hová helyezük, függ ez attól, hogy tojást akarunk-e a tél folyamán nyerni, vagy pedig a fajta megtartására és szaporítására gondolunk-e?

Ha ez utóbbi célra törekszünk, akkor főgondunk azon legyen, hogy a tenyészanyag — nyu-

galom és jó táplálás által — szervezetét erősítsük és fokozzuk. Mert tény az, hogy a pihent tyúk tojásaiból kikelt csibék sokkal erőteljesebbek és edzettebbek, mint az olyané, mely az egész télen át tojt.

Ha tehát azt határoztuk, hogy a legközelebbi költetés alatt edzett, termelőképes állatokat nyerjünk, akkor elsősorban is az egyedek nemzési hajlamát kell csökkentenünk. Elérjük ezt 1. a nemek egymástól való elkülönítése által, 2. hidegebb ól és 3. kevésbé ingerlékeny — nem meleg — takarmány adagolása által.

A hideg, mint tudjuk, nagyon csökkenti a tojókedvet s ha takarmányul burgonyával kevert árpadara, zab- és rozskeveréket használunk, ezáltal még jobban elérjük. Ne felejtkezzünk el azonban a tél folyamán s a pihentető tartásnál sem a szabad kifutóról, mert a testmozgás csak erősíti a szervezetet.

Ha állatainkat a fenti mód szerint átteleltük, úgy február folyamán szüntessük be lassanként ezen életmódot és meg fogjuk látni, hogy rövid időn belül bőven kezdik a tojást. A jól megválasztott kakas hozzáadása után a tojásokból biztosan edzett csibéket nyerünk.

Ha téli tojókról akarunk gondoskodni, úgy ezek teleltetésénél a takarmányozás és kellő ápolást tartjuk szem előtt.

Meleg ólat adjunk a tojóknak, ez az első követelmény. A második, hogy a tojóképeséget emeljük bő, lágy és légenyartalmu takarmánnyal etessük tyúkainkat. Állhat ez tej, savó, hus, tengeri, árpadara, mindenféle konyhahulladék és kendermagból. Este szemestakarmányt adhatunk. Az emésztés elősegítésére ne hiányozzon a homok, mész és a zöldségféle sem.

Az etetésnél szabályul tekinthető, hogy reggel lágy, este szemes eledelt adjunk és pedig az utóbbiból egy állatra 50—70 grammot, a lágy eledelből 100—120 grammot aszerint, hogy a szabadban talál-e valamit, vagy nem.

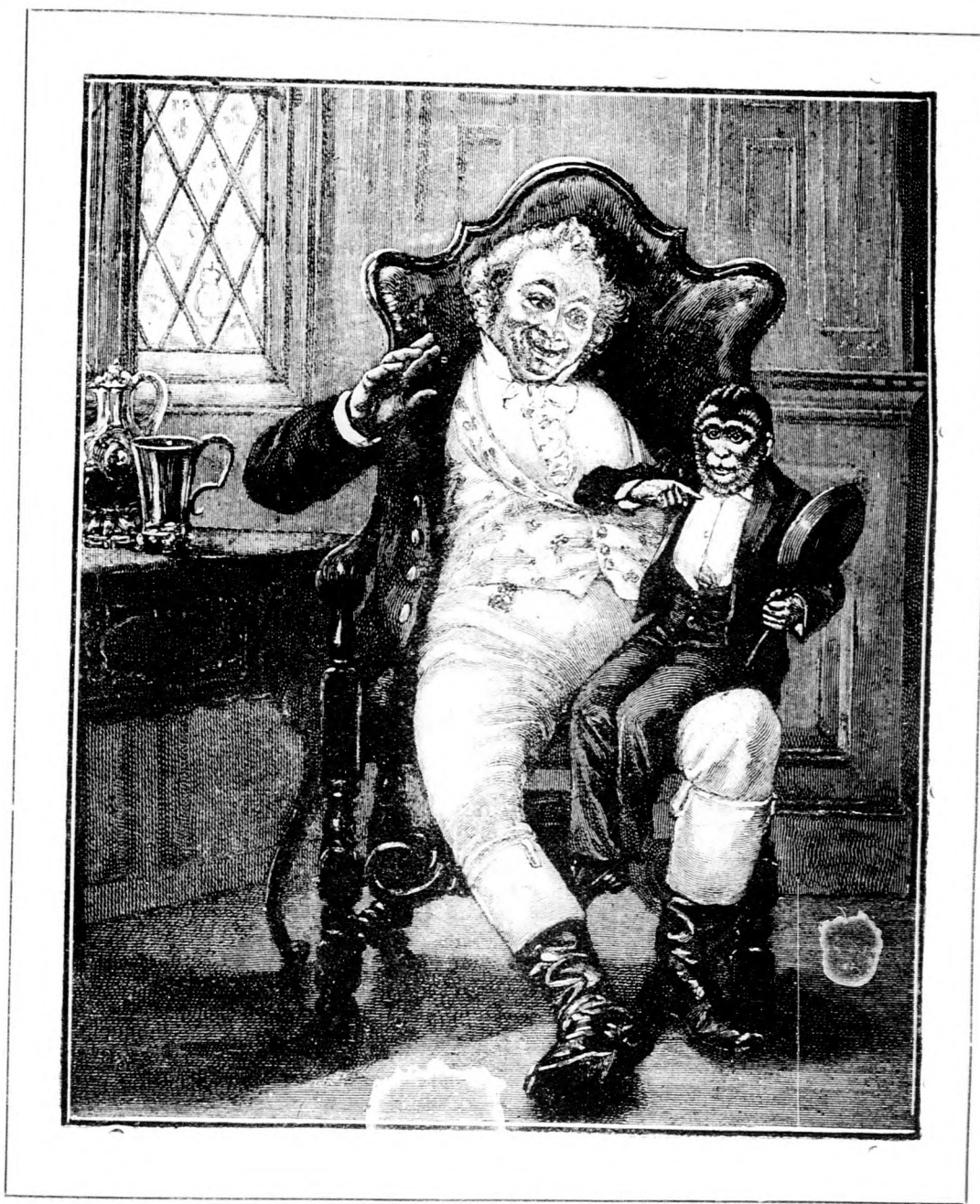
Nagyon természetes dolog, hogy csak az egészséges tyúk tojik. Azért gondos ápolás, tisztaság az ólban, a takarmány és ivóedényeknél, továbbá a kifutó minden baromfitenyésztő szabálya kell, hogy legyen.

A kukorica eltartása.

A kukorica a megromlástól legbiztosabban úgy tartható el, ha az teljesen száraz állapotban tétetik el s minthogy a száradás legjobban a csövön történik, a kukoricát télen át morzsolatlanul a csöveken hagynunk a legjobb mód az eltartásra. Nagyobb termés mellett a kukorica eltartására és szárítására a keskeny, szellős és oszlopokon nyugvó góré nélkülözhetetlen; ahol ilyen van, ott bátran feltölthetjük a kukoricát bármily nagy garmadákba,

hogy elromlani nem fog, — még forgatás nélkül is — arról biztosak lehetünk. Kisebb gazdáknál azonban, a hol górék nincsenek, kukoriczakosarak vagy kasok, esetleg padlásokon is eltartható a kukoriceza. Utóbbi helyen a hajuknál összekötve, rudakra, ge-

hogy itt a legnagyobb gonddal kell eljárunk, azt minden gazda tudni fogja. A mi a kukoriceza morzsolását illeti, azt hagyjuk a téli időkre, a mikor az a esőveken teljesen megszárad és a mikor a morzsolásnál sürgősebb teendők amugy sincs.

AZ UR ÉS A MAJMA.

rendákra felaggatva kell eltartanunk, vagy ha már garmadákbá kell halmozunk, úgy, hogy a kukoriceza vékonyan legyen eltergetve. Ez esetben arra figyeljünk, hogy a padlás ablakai jó időben és lehetőleg minél több ideig nyitva legyenek, hogy a kukoriceza szellőztetése és így száradása is biztosítva legyen.

Különös figyelemmel kell lennünk főleg a magnak szánt kukoriceza tavaszig való eltartására s

A fejésről.

Mielőtt a fejéshez fognánk, első dolgunk legyen kezünket és a tehén tőgyét megmosni. Utóbbiról először szalmacsutakkal esetleg odatapadt ürülék és sármaradványokat dörzsöljük le, azután nyirkos ruhával, langyos vízzel lemosván a tőgyet, szárazra töröljük, tiszta ruhával. A fejés kezdeténél a csecsbimbóból kijövő tejet jó külön tennünk, mivel ez legtöbbször piszkos, egészségtelen szokott lenni s

veszélyeztetni a többi tej tisztaságát és egészséges voltát is.

Hogy a tőgy a fejéskor kimélve legyen, a fejő jól cselekszik, ha a tenyerébe egy kevés tejet dörzsöl szét, ettől a kéz is lágy lesz és a tőgy sem melegszik fel nagyon a fejés által.

Az egyoldalú fejés nagyon rossz, azért legjobb, ha mindig keresztbe vagyis egy első és egy hátsó csecsből fejünk egyszerre; úgy a legtöbb tejet nyerhetjük. A fejés vigyázva és gondosan történjék, ne úgy, hogy oldalba ütés, rugás stb. által kényszerítjük a tehenet a tej leadására, mert ez a tej apadását vonja maga után.

Csend legyen a fejés alatt az istállóban, mert minél nagyobb csendben történik a fejés, annál készségesebben és annál több tejet ad le a tehen.

A fejést nem szabad félbeszakítani, mert ennek rossz következményei lehetnek és az állat is türelmetlen lesz.

A legfontosabb törvény azonban a fejéskor az, hogy a tehen tőgyét jól ki kell fejni. Az utoljára kifejt tej a legtöbb zsírt tartalmazza. A jól kifejt tehen tejátlaga mindig fokozódik. S a jó kifejéskor nem leszünk kitéve annak, hogy tehenünk, a tőgyben visszamaradó tej megsavanyodása által okozni szokott tőgygyuladást kap. A kifejt tejet sokáig ne hagyjuk az istállóban, mert ott abba könnyen beleeshetnek valami piszok s az istálló levegőjével sokáig érintkező tej könnyen meg is romolhat.

Vegyesek.

Vetőmag változtatás. A vetőmag változtatás mindig valami okból kell hogy történjék. Pl. búzánál, ha a termelt magból a talaj kellő megművelése mellett is a termény nem kielégítő termést ad, ha annak szalmája vékony a mi a buza megdülését hozza maga után, vagy ha az uralkodó éghajlati-természeti viszonyok közt a termelt féleség rosszul díszlik. A vetőmag változtatásnál tehát főleg arra legyünk tekintettel, hogy olyan magot szerezzünk be, a mely viszonyainknak legjobban megfelel s hogy azon helynek, a honnan az új vetőmagot hozzuk — éghajlati viszonyai a mienkkel teljesen meg-egyezzenek.

Mezőgazdák figyelmébe!

Elismert kitűnő hazai gyártmány!
1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM.
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT,
BUDAPESTEN,
KÜLSŐ VÁCZI-UT 7. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

MAGÁNJÁRÓK
(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegyzék kívánatra díjmentesen küldetik.

MULATTATÓ.

A csik-esatószezi juhok.

— Köllő Miklós elbeszélése után. —

A székely embernek egyik fő jellemvonása, hogy éles esze van, találékony, ha bajba kerül, előreszámító a károsodások elkerülésénél, hanem ezzel még nincs az mondva, hogy a furfangos székely épen csalhatatlan volna, de nem ám! Náluk is előfordul minden ügyesség mellett, hogy becsapódnak és akkor hétérszagra szóló kaczagós história kerül ki a dologból, úgy annyira, hogy a csik-esatószezi juhok históriáját már Budapesten is tudják. Hanem az is igaz, hogy székely embert soha ügyesebben nem szedtek rá.

Ugy esett a história kiindulása, hogy a Keleti-Kárpátok aljában kiütött a métely a juhaják között. A csapást elhárítani már nem lehetett, a juhok hullottak, pusztultak százával és a mészárosok darabját 2 koronájával sem vették meg utójára.

Csik-esatószezi Esztergály Ignácznak majd a szive repedt meg a pusztulás láttára. At is rándult a sógorához, Ince Ignácához Csik-Szentkirályra, hogy ókumáljanak ki valamit.

— Tudod mit, sógor?! — kezdi Ince Ignác.

— Nem tudom én! — feleli Esztergály szomoruan.

— Eladjuk a juhokat Gyergyóba.

— Nem kell ott senkinek.

— Próbálunk! — vágja ki Ince Ignác és sugott valamit.

Ebbe belenyugodtak. Előbb elutaztak ketten a harmadik sógorhoz tanácsért, aki Gyergyóban lakott. Ott kiesztették, hogy Gyergyóból szabad a kivitel Moldova felé, hát eladják elébb a gyergyói sógor-nak, ő majd eladja mint gyergyói juhot Moldovába.

Ugy is történt. A csik-esatószezi juhokat összevásárolták kétkoronájával Ignác sógorék, a gyergyói sógor átvitte a békási szoroson Moldovába és eladta 8 koronáért darabonként. A csik-esatószeziek pedig örömben tánczot rendeztek, úgy ünnepele-tek Ince Ignácot, meg Esztergály Ignácot, akik imígyen a falu mételyes juhait kivezezték távoli vidékre. Ez a góbé leleményesség tehát jól sikerült.

De ami ezután történt, azt szívesen elhallgat-ták volna Ignác sógorék is. Eljött a tavaszi idő. A hegyvidéki népnek gazdasági ága és jövedelmező pénzforrása a juhászat, tehát újra juhokat kellett venni a mételyesek helyébe. A csik-esatószeziek a két okos sógort bizták meg a próbabejárálással. Ók valának a falu fejei. Közel nem vehettek, mert iszonyu drága volt, tehát lerándultak délre, Sós-mezőre. Azért választották nagy bölesen ezt az irányt, mert észak felé esik Békás és ott adták el a csik-esatószezi mételyes juhokat.

Ott is drága volt a juh, hanem 24 korona helyet mégis 16 koronájával szedtek össze egy bizonyos mennyiséget s úgy ókumáltak, hogy ha ezeket eladják Csik-Csatószezen, akkor újra eljönnek ide juhot venni.

De nem jöttek vissza és hogy miért maradtak el, azt nem mondhatom ki elébb, amíg a hazaér-keztetést le nem írom.

Hajtogatták a mételymentes juhokat Csik-Csatószeze felé Ince Ignác meg Esztergály Ignác,

hanem mikor a faluba érkeztek azok az idegen földi juhok, hát épen úgy bőgték, mint a hazaérkező állat szokott.

A két sógor egymásra nézett és gondoltak is valamit, hanem hallgattak mindketten.

A juhosgazdák előtt elhaladva, itt tiz darab, ott nyolez darab állott meg a kapuk előtt... minden gazda előtt annyi, amennyit az őszön Ignác sógorék 2 koronájával attól megvettek.

De ezt már szó nélkül nem tudták elnézni a falu fejei, a székely bölesek. Azt kérdi Inceze Ignác:

— Látod-e, sógor?...

— Én igen. Hát te?

— Én is igen, de vége a böcsületnek!

— Nem megyünk többé Sósmezőre juhokért! — vágta ki Esztergály nagy okosan.

— Hiszen azt könnyen megállhassuk.

A csik-esatószegek pedig kiállottak csodát látni. Ignác sógorék visszahozták a mételyes csik-esatószegek juhokat újra és mekkora kerülővel, hogy ha akarták volna sem lehetett szebben csinálni. Lekerültek ötnapi járóföldre délfelé, mégis megcsalódta a góbék s talán nem is legelőszőr az életben!...

Péterfi Tamás.

Képeinkhez.

„Szeresd Istent, hazádat és atyádat!“ A haldokló édes anya szeretve öleli gyermekét és a szülői kebelnek meleg érzelmeit tolmácsolják elnémuló ajkai. Utolsó szavai: *szeresd Istent, hazádat és atyádat!* A gyermeknek azután az évek hosszú sora alatt, az élet göröngyös utain sokszor eszébe jutnak az édes anya utolsó szavai, s mint elnem muló édes érzést táplálja a jó anya emlékét, a szülői szeretetre nagykorában is oly melegen, oly közvetlenül emlékezik vissza, mintha tegnap történt volna, mintha szüntelen hallaná az egyetlen édes anya végső intését, tanácsát, az kíséri egész életén át: *szeresd Istent, hazádat és atyádat!* Mai képünk a világhírű római temető egyik siremlékét ábrázolja és a remek szobormű márványból készült a nemes gondolkodású római nő sirjára.

Klapka György siremléke. Ki volt Klapka? Az öreg honvédek esodálatos dolgokat beszéltek róla a szabadságharczunk idejéből, lelkesítő indulóját a gyermekek ma is éneklik: *Föl föl vitézek a csatára, a szent szabadság oltalmára!* és mi, akik oly szívesen olvasuk el a magyar szabadságharcz történetét, mint fél-istenre, úgy gondolunk Klapkára, a komáromi várparancsnokra, aki a világsi gyásznapi után hetek múlva sem akarta feladni Komárom várát, pedig tudta, hogy *muszka győzött, ármány győzött és német parancsol!* Kis csapatjával többet tett, mint Görgei százszor akkora seregével. Klapka nem adta ki emberét az osztráknak, sem a muszáknak, hanem minden tisztje, minden közlegénye szabadon mehetett a vár feladása után. Ő maga elbujdosott, de nem pihent, néhány év alatt ismét megerősödve a külföldről negyvenezer emberrel akart betörni, hogy a 67-es kiegyezés vagy megadja Magyarországnak szabadságát, vagy betör hazánkba és újra kezdi a szabadságharczunkat. Ez az ember volt Klapka György. Betörésére nem volt szükség. Seregét a Lajtán tul szét bocsájtotta, de az ő közreműködése nélkül, fegyveres fenyegetése nélkül alig lett volna kiegyezés a magyar nemzet és a király között. Most ott nyugszik a hős a kerepesi temetőben Budapesten és ti, akik e sorokat olvassátok, tekintsetek siremlé-

kének gyönyörű képére, s ejtsetek egy forró könnyet a rettenthetlen hazafi emlékeért, mint nemzetünk nagy fiáért.

Az ur és a majma. Az uri kedvtelések, gond-üzések igen különbözők. Egyik a madarakat, a másik a vadászatot, sokan a szép lovakat és Isten tudja miket kedvelnek. Van aki bélyeget gyűjt és ezreket ad egy ritka bélyegért. Szóval az uri passzió igen változatos. Képünkön egy angol urat mutatunk be, akinek a majmában telik minden gyönyörűsége. Az ölébe veszi, tükröt ad neki, hogy becézze és nem esoda, hogy majmot szeret a furesa guszthusu angol, mert hiszen ő maga is nagyon hasonlít a majomhoz. Aki nem hiszi, nézze meg ezt a képet.

Szórejtvény.

Baráth Jánostól.

Magamban összesen hét betűt számlálok,
Hátsó öt betűmben lány-nevet találtok.
Első három betűm szent apostol neve,
Társával névnapja — nyárban — összejöve.
Gonosz egy esoméban szint csak hét vala,
Hét betűm a népek káros, rossz itala.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni.
Megfejtési határidő november hó 10.

A „Független Ujság“ 43. számában közölt talány megfejtése:

„Egyszer volt Budán kutyavásár.“

Helyesen fejtették meg: Kövály Jánosné, Farkas Annuci, Magyar Jánosné, Borbáth Róza, Baráth János, Török Imre, Kóssa Ferencz, Bardoczi János, Navreczky József.

A sorshuzásnál Magyar Jánosné (Baja) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Jókai Mór „Egy az Isten“ című regényét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Magyar Jánosné. *Uj regényünket* csak december elején kezdjük el. — Az elismerést köszönjük. A „Független Ujság“ mindenkor ez uton haladt és az önzetlen hazaszeretet vezérelte pályáján. Uj regényünk már készen van. Czime: *Kis-Székely pusztulása*. Írta: Péterfi Tamás, a kedvelt székely író, aki a Szegény Bardoczné című regényünket is írta. Hogy milyen lesz az újabb műve, arról beszéljen majd olvasóink elismerése, mi dicsőkedni nem szoktunk, azonban mivel kérdezett, tehát *kötelességből kijelentjük* a következőket: új regényünk a magyar szabadságharcz idejéből való és eseményének forrása a *„fekete könyv“* szomorú emlékü lapjairól ered, sokkal élénkebb menetű leírása van, mint előbbi regényünknek, mert az oláh lázadók és a székely nép, a bérczek oroszlanjainak elkeseredett tusáját, Kis-Székely pusztulását, a Bárdy család szomorú tragédiáját mutatja be. Kezdetétől a végéig érdekes, megrázó és oly tanulságos, hogy minden olvasónak hasznára válik az elolvasása. Ezt a regényt a legkisebb leány is elolvashatja, mert csak *erkölcsöséget és jót tanul* belőle, legtöbbit ér azonban az, hogy hazafias és mi nyugodt önérettel elmondhatjuk, hogy ehhez hasonló szellemű, tanulságosabb, szebb és érdekesebb regényt még magyar néplap nem adott soha. Különben már csak hetek választanak el attól, hogy közlését megkezdjük és akkor meg fog győződni mindezekről.

A „Független Ujság“ szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA,

a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

Budapesti piaci árak.

Budapest, 1900. november 3-án.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) *Buza* 17:60—15:70 K. *Rozs* 13:40 K-tól 13:65 K-ig. *Arpa* 10:80 K-tól 11:40 K-ig, jobb minőségű 14:50 K-tól 15:50 K-ig. *Zab* 11:60 K. *Tengeri* 12:40 K **Liszt** ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	26:00	24:60	23:20	22:00	21:60	20:60	18:80	15:60	11:40

Buzakorpa finom 8:60 K, durva 8:80 K.

Egyéb magvak: *mák* 30—60 K 1 q., *bab* fehér nagyszemű 14—20 K, aprószemű 12—18 K, *tarka* 12—20 K, *lencse* 34—56 borsó héjas 20—24 K, *lóhere* 136—153 K, *lucerna* 88—96 K, *baltaczim* 24—26 K.

Takarmányvásár. Réti széna 400—600 fillér, muhar 440—500 fillér, zsupszalma 300—340 fillér, alomszalma 260—300 fillér.

Juhvásár. Belföldi hizlatt ürű 38—48 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320—380 kg. nehéz 96—98 fillér, 280—300 kg.-mos 96—97 fillér, öreg 300 kg.-on tulí 99—95 fillér, szerb 92—96 fillér.

Marhavásár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 64—70—, középminőségű 56—62—, alárendelt minőségű magyar ökör 50—54—, jobb minőségű

magyar és tarka tehén 40—66:00, magyar tehén középminőségű 40—66:00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 46—64:00, szerbiai ökör jobb minőségű 48—62—, kivitel —, középminőségű 42—46—, szerbiai bika 46—66—, szerbia bivaly 32—42—, kiv. 50— koronáig métermázsánként élősúlyban Élő borjú 60—96 K.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 2:40—2:50 K, csirke 1:10—1:40 K, kappan hizott 0:00 K.—0:00 K. Rucza 4:00—5:00 K. Lud hizott 10—12 K. Pulyka sovány 4—5 K.

Tojás alföldi 66—68 K, erdélyi 64—66 K, ládánként. Tea, tojás 100 drb 5:00—5:30 K.

Tejtermékek. Teavaj 1:60—2:00, tejföl 56—60 fillér literenként, főzővaj 1:00—1:40 K, tehénturó 10—20 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés 0:00—0:00, 1 q 0—0—, zeller 100 drb 1:40—2:20, karalábé 1:40—2:00, vöröshagyma 100 kötés 8—9—, 1 q 50—90—, foghagyma 16—28—, vörösrépa 100 drb 1:00—1:60, fehérrépa, fejeskáposzta 8—12—, kelkáposzta 100 drb 1:60—2:40, vöröskáposzta 8—14—, fejesaláta 1:80—2:00, kötött saláta 1:00—1:80, burgonya rózsa 1 q 3:40—3:60, sárga 3:20—4:00.

Készpénz kölcsön**földbirtokokra és házakra**

a valódi becsérték háromnegyed részéig 20—60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat bármikor, pénzintézet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.**Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.****Semmi előleges költség.**

Beküldendő csakis telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv-másolat.

Ingtalan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, VI., Váci-körut 39.

A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosok által is ajánlott intézetünk tíz évi fennállása óta 50,000,000 forint kölcsönt szavatoltat meg.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségeselt

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-typia, fametszet stb utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

A NAGY KRACH!!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kíméletlenül és így egy nagy ezüst-áru-gyár kényszerítve lón egész készletét a munkaerőnek nagyon csekély megtérítése ellenében eladni. En vagyok felhatalmazva ezen megbízás keresztülvételére. Ennél fogva mindenkinek megkötöttem a következő tárgyakat csupán **6.60** megtérítése ellen és pedig:
6 drb legfin. asztali kést valódi angol pengével,
6 drb amer. szabadalm. ezüst-villát egy darabban,
6 drb amerikai szabadalmazott ezüst evő-kanalat,
12 drb amerikai szabadalmazott ezüst kávé-kanalat,
1 drb amerikai szabadalmazott ezüst-levesmerő,
1 drb amerikai szabadalmazott ezüst-tejmerőt,
6 drb angol Victoria-alsó-tálcát,
2 drb feltűnést keltő asztali gyertyatartó,
1 drb theaszűrőt,
1 drb legfinomabb csukorszórót.

42 darab összesen csak 6 frt 60 kr.

A fenti összes 42 tárgy ez előtt 40 frtba került és most ezek frt **6.60** minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen fehér érc, mely az ezüst színt 25 évig megtartja a miért jótállás vállalatik. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés

nem szédélgesen

alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat, mindenkinek, akinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszafizetni; és senki se mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen diszgarnitúrát megnézze, mely pompás

nász- és alkalmi ajándék

ajándékul minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas.
Kapható csupán:

HIRSCHBERG A.

szabad. amerik. ezüstkivitelű áruház
Wien, II., Rembrandstrasse 19/6.

Széküldés a vidékre utánvétellel, vagy az őszi szeg előleges beküldésével. Tisztító por hozzá 10 kr. Csak a mellékelt védjeggyel valódi (egészségi árcs.)

Kivonat az elismerő iratokból:

Az első küldeményemmel nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garnitúrát.

Károcsa.

Majorosy János, kanonok.

A küldeményt vettem s nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért.

Károcsa.

Bánffy báró ő exzell.

Becses evőeszközküldeményét megkaplam, melylyel nagyon meg vagyok elégedve és kérem, még egy olyan garnitúrát, 44 drb amerikai szab. ezüsből utánv. küldeni.

Bozovics, Kr.-Szörényim.

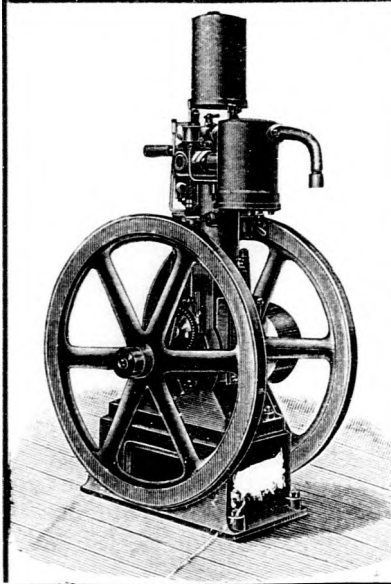
Keresztes S. főszolgabíró.

Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv.-társaság

BUDAPESTEN.**Petroleum és benzinmotoraink,**

Msz. 17.

petroleum és benzin
lokomobiljaink
(Bánki és Csonka szab.
rendszerre.)

**adományos és-
ványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

**Hatósági engedély
nélkül
bárhon felállítható.
nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.**

**Árjegyzéket kívá-
natra küldünk.**

1899. évi forgalom: 26,480 bál.
Felhivjuk
a t. cz. gazdaközönség
 figyelmét
a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” czimzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa
 Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG)
 vezelői PFANHAUSER AG.
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **RUDAPEST** *
 V., Báthory-utca 4. szám.

TERMÉNYEINK ÉRTÉKESITÉSÉT

bizzuk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉRE BUDAPEST,
 V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Szuperfoszfátot, kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,

Kovasavas-kálit, (dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot, Kainitot,

40%-os kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolesőbban szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.